

Omavalitsusliitude Koostöökogu ettepanekud riigi eelarvestrateegia dokumenti aastateks 2018-2021

Omavalitsusliitude Koostöökogu ja Valitsuskomisjoni läbirääkimiste põhieesmärgiks on kohalikele omavalitsustele stabiilse, seadustele ning Euroopa kohaliku omavalitsuse hartale põhineva tulubaasi kindlustamine. **Kohalike omavalitsuste eelarvetesse laekuvad tulud peavad tagama kohalikele omavalitsusele seadustega ja seaduste alusel pandud ülesannete täitmiseks vajalikud vahendid ning võimaldama kohalikuks arenguks vajalikud investeeringud ja omavalitsuste jätkusuutliku arengu.**

Tulenevalt ülaltoodust teeb Omavalitsusliitude Koostöökogu järgmised ettepanekud.

I Kohalike omavalitsuste tulubaasi taastamine

Ettepanek 1 Taastada 2009 aastani kehtinud omavalitsuste ülesanded spordi ja noorsootöö valdkonnas, selleks taastada kohalikele omavalitsustele ülekantava tulumaksumäär majanduslanguse eelse perioodi tasemele arvestades ka maamaksuvabastuste kompenseerimise eesmärgil tulumaksu eraldamise määra tõstmist 0,2 protsendipunkti võrra.

	2016 oodatav	2017 EA	2018 kava	2019 kava	2020 kava	2021 kava
Tulumaksu %	11,6	11,6	12,13	12,13	12,13	12,13
Tulumaks (milj. €)	910	952	1011	1064	1118	1174
Kasv võrreldes eelmise aastaga		+ 42	+ 105	+ 55	+57	+ 58
-majanduse kasvu arvel		+ 42	+ 59	+ 53	+ 54	+ 56
maksu muudatuse arvel			+ 46	+ 2	+ 3	+2

2016. aasta riigieelarve kohaselt oli kohalikel omavalitsustel kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 sätestatud ülesannete täitmiseks riiklikest maksudest ja riigieelarve eraldistest tulubaasi ühtlustamiseks laekuvaid vahendeid 140,8 miljonit eurot ehk 13% enam kui 2008. aastal. Seevastu riigieelarve maksulised tulud (ilma sotsikindlustusmaksuteta ja muude edasiantavate tuludeta) kasvasid 2016. aastal võrreldes kriisieelse 2007. aastaga 1160 miljoni euro ehk 45 %, mis tähendab seda, et kohaliku elu korraldamiseks mõeldud rahaliste vahendite kasv on 4 korda aeglasem kui keskvalitsuse korraldatavas tegevusvaldkonnas. Samal ajal riiklike maksude (käibemaks, aktsiisid) tõusuga on suurendatud teadlikult ka omavalitsuste kulu mis on mõjutanud oluliselt kohalike omavalitsuste põhiteenuste osutamist ja teenuste kvaliteeti.

Ettepanek 2. Taastada tasandusfond 2009 aasta alguse tasemel proportsionaalselt ja ajaliselt sarnaselt tulumaksu taastamisega.

	2017 EA	2018 kava	2019 kava	2020 kava	2021 kava
Tasandusfond (TaF)- €	76 409 187	91 409 000	102 499 000	102 499 000	102 499 000
2009 a. tulude taastamiseks kasv -€		10 000 000	11 090 844		
TaF regionaalkomponendi rakendamine		5 000 000			
Kasv %		19,6 %	12,1 %		
Kasv €		15 000 000	12 100 000		

Kaevandamisõiguse tasude muutmisega seotud tulude tasandamine ja selle kaudu tasandusfondi suurenemine ei ole ettepanekus kajastatud, kuid millega peab arvestama 2017-2021 aastal keskkonnatasude seaduse rakendamise käigus

Kohalike eelarvete tasakaalus hoidmiseks on vajalik ka tasandusfondi taastamine 2009 aasta alguse tasemel proportsionaalselt ja ajaliselt sarnaselt tulumaksu taastamisega

Ettepanek 3. Seoses maavalitsuste likvideerimisega ja osade maavalitsuse ülesannete üleandmisega kohalikele omavalitsustele näha riigieelarve strateegias ette täiendavalt nende ülesannete täitmiseks vajalikud vahendid.

II Eraldised kohalike teede hoiuks

Ettepanek 4. Suurendada ka kohalike teede hoiuks eraldavate vahendite mahtu.

	2017 EA	2018 kava	2019 kava	2020 kava	2021 kava
Eraldis kohalike teede hoiuks (toetusfondis) (€)	29 312 500	40 456 074	42 478 878	44 602 822	45 494 878
Kasv võrreldes eelmise aastaga		+11 143 574	+2 022 804	+2 123 944	+892 056

Kohalikud teed moodustavad Eesti teedest 40,6 protsenti. Kriisieelsel 2008. aastal eraldati kohalike teede hoiuks riigieelarvest 40 456 074 €, mida järgnevatel aastatel vähendati oluliselt. Taotleme teehoiuks eraldatavate vahendite 2008. aasta taseme taastamist ja selle edasist suurendamist proportsionaalselt riigiteedele teehoiukavas kavandatud mahtude kasvule.

III Muud

Ettepanek 5. Lisaks eeltoodule näha RES 2018-2021 ette eraldada kohalikele omavalitsustele Eesti Keskerakonna, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna ning Isamaa ja Res Publica Liidu valitsusliidu programmis kavandatud vahendid, sealhulgas

Eraldised kohalikele omavalitsustele – (mln €)	2017	2018	2019	2020
Lasteaia õpetajate palgatõusu motiveerimise programm	4	15	20	21
Koolide tugiteenuste täiendav rahastus		6	6	6
Maakonna ühistranspordi täiendav dotatsioon		21	21	21
Matusetoetus		4	4	4
* jne. kavandatud vahendid				

10.03.2017